

העדה

העאת
אלקי אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וזו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון קעו - פרשת קדושים - שנת תשפ"ד

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

מטה רגלי

חסדך ה' יסעדני:

'מדת החסד'
איז יעדן איינעם
מקרב און מתקן

עמוד ה'

פרשת קדושים

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

• בתוך המאמר:

גם כשמקיים כל התורה כולה כהידור יתכן להיות נבל ברשות התורה • מצות 'קדושים תהיו' - שלימות כל המצוות • למה אין גדרים ברורים במצוות 'קדושים תהיו'? • מצות אדם הראשון קודם החטא - לא לקלקל את טבע יצירתו • תרי"ג מצוות הן צוויים לאדם לאחר שקלקל את יושרו הטבעי • כשם שעניני הרשות יש בהם תענוג טבעי, כך היה צריך להיות בקיום המצוות • פרשת קדושים - הפרשה המיוחדת ביותר לחכמי הזוהר הק'

קדושים תהיו:

האדם בתיקונו נמשך לתענוג קיום המצוות

א.

תכלית המצוות להתקדש בהם

דְּבַר אֵל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם (ויקרא יט, ב). ופירש"י: 'דבר אל כל עדת בני ישראל - מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלוין בה'.

שייכות פרשת קדושים לחבריאי של רשב"י

איתא בזוה"ק בפרשתן (ח"ג פא) 'תאני רבי אבא, פרשתא דא כללא דאורייתא היא וכו', וכד מטאן חבריאי לפרשתא דא הווי חדאן, פירוש, שדרכם של חבריאי הקדושה של רבי שמעון בר יוחאי היתה לשמוח ביותר בהגיעם לפרשת קדושים, ונראה שהיתה להם שייכות מיוחדת עם פרשת 'קדושים תהיו'. ונבוא בעז"ה לבאר עומק ענין מצוה זו, ושייכותה לאורו של רבי שמעון בר יוחאי.

'קדושים תהיו' - שלא יהא נבל ברשות התורה

כי הנה נודע מה שביאר הרמב"ן ז"ל בפירוש מצות 'קדושים תהיו', וז"ל: והענין, כי התורה הזהירה בעריות ובמאכלים האסורים, והתירה אכילת הבשר והיין וכו', א"כ ימצא בעל התאווה מקום להיות בסובאי יין בווללי בשר למו, וידבר כרצונו בכל הנבלות, שלא הוזכר איסור זה בתורה, והנה יהיה נבל ברשות התורה. לפיכך בא הכתוב, אחרי שפרט האיסורים שאסר

אותם לגמרי, וציוה בדבר כללי, שנהיה פרושים מן המותרות וכו', עיקר הכתוב בכיוצא בזה יזהיר שנהיה נקיים וטהורים ופרושים מהמון בני אדם שהם מלכלכים עצמם במותרות ובכיעורים, וזה דרך התורה לפרוט ולכלול בכיוצא בזה וכו', עכ"ל.

עומק כוונת מצות 'קדושים תהיו' - לקיים את המצוות עבור התכלית שלשמה ניתנו

מבואר בדבריו, דאף שהתורה הק' ציותה אותנו בהרבה מצוות, מכל מקום עדיין אין הדבר מוכרח שקיומן יביא לידי הכוונה העליונה שרצה השי"ת בהם, וכבר יש לך אדם שיקיים בכל נפשו ומאודו את כל מצוות ה' המבוארים בהדיא בפסוקי תורה ובשולחן ערוך, ובכל זאת יוכל להיות 'נבל ברשות התורה', אשר נבלות זו היא בודאי היפך כוונת התורה^(א).

ועבור זה חידשה התורה הצינוי של 'קדושים תהיו', אשר היא איננה כשאר מצוות התורה שיש בהן הלכות ברורות וקבועות, אלא זוהי מצוה כללית המשתייכת אצל כל אדם באשר הוא שם, ואין לה גדרים ברורים משלה. ועניינה להורות את האדם שלא יסתפק בעצם קיום המצוות כפשוטן, אלא ישתדל לעשות את המצוה 'כמאמרה' (ראה שבת סג), והיינו לעמוד על הכוונה העליונה שישנה בכל המצוות, מהו המכוון הפנימי שלהם. וע"י ההתבוננות וההעמקה בכלל המצוות יבוא האדם למסקנא הנכונה, שהכוונה העליונה והתכלית הנרצית בכל המצוות כולן היא לבוא לידי 'קדושים תהיו'. כלומר שהסיבה העיקרית שציוה אותנו השי"ת לקיים את המצוות, הוא כדי לקדש

סיכום ותמצית:

א. לבאר את שמחת החבריאי דרשב"י בפרשת קדושים כדאיתא בזוה"ק, בהקדם דברי הרמב"ן ז"ל הידועים על 'קדושים תהיו' - שלא יהא נבל ברשות התורה. ויתבאר, כי עומק כוונת מצות 'קדושים תהיו' היא לקיים את כל המצוות עבור התכלית שלשמה ניתנו, שהרי דרגת קיום המצוות של אדם הראשון קודם החטא היתה נעלית יותר מדרגת קיום המצוות שבזמן הזה, וכל מה שנצטווה 'לעבדה' בפקודין דעשה 'לשמרה' בפקודין דלא תעשה, הכל היה נכלל ב'מצוה אחת' של איסור האכילה מעץ הדעת.

א. ו"ל שמה שכינה הרמב"ן ז"ל הנהגה זו בשם 'נבל', משום שהוא אתון 'לבן', כי אכן הנהגה זו של 'נבל ברשות התורה' משתייכת לקליפת לבן הארמי. כי הנה מציון אצל לבן שגם הוא נהג עצמו כלפי חוץ ביושר גדול, וכאמרו ליעקב אבינו (בראשית כט, יד) 'אך עצמי ובשרי אתה', וכמו כן כאשר רימה את יעקב ליתן את לאה לפני רחל אמר שעשה כן מאחר ש'לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה' (שם פסוק כו). אך לאמיתו של דבר הרי לבן הארמי הוא הקליפה הכי גדולה שבעולם, ואין לו שייכות כלל למדת האמת, וכל מה שעשה, הגם שמצד החוץ נראו הם כדברים טובים וישרים, אך האמת הוא שכל זה היה רק רמאות והיתול, ולא באו הם מצד ישרות ודעת נכונה.

והכי נמי קליפת 'נבל ברשות התורה' היא מין קליפה מיוחדת הגורמת לאדם שיעשה ויקיים את כל אשר נצטווה עליו, ולענין הרואה הרי הוא עושה רק את הטוב והישר, ומכל מקום יהא הוא בגדר נבל, וקליפה זו היא ההתנגדות העיקרית לעומת יעקב אבינו שמידתו מידת אמת. וראה עוד להלן.

ב. הכוונה הפנימית של איסור האכילה מעץ הדעת היא, שלא יקלקל וישחית את טבע יצירתו, והיינו כי הנברא הישר מצד עצם בריאתו הינו מקיים את המצוות מטבעו ותולדתו גם ללא ציווי מפורש, ורק אחר החטא יש צורך לצוות את האדם על קיום המצוות. וכל איסור האכילה של עץ הדעת היתה כדי שלא יקלקל את טבע יצירתו, אשר אז יצטרכו לצוות אותו על כל המצוות וכבר לא יעשה אותם מטבעו ותולדתו.

ג. קיום המצוות בשלימות אינו אלא באופן שהן מתקיימות כשאר דרכי הטבע ומעשה בראשית שהאדם מרגיש בהם תענוג והנאה, וכך גם בקיום המצוות עליו להרגיש הנאה ותענוג באופן טבעי – ואדרבה התענוגים שיש במעשי בראשית כמו אכילה ושתייה, שורשים בתענוג של תורה ומצוות –

אותנו במצוותיו, והיינו שיהא האיש הישראלי קדוש ונעלה, ולא יהא שקוע בהיות העולם הזה ולהוט אחר התאוות הגשמיות.

להבין איך שייך לקיים המצוות שלא לפי כוונה העליונה

אלא שעצם דבר זה אכן צריך הסבר, מה זאת אשר התורה הק' ציותה לנו תר"ג מצוות, באופן אשר אפילו אחר קיום כל המצוות עדיין לא מוכרח שתתמלא הכוונה העליונה והתכלית הנרצית מהם, שמשמעם זה הוצרכה התורה להוסיף מצוה נוספת של 'קדושים תהיו'.

דרגת המצוות של אדם הראשון היתה נעלית יותר מדרגת המצוות שבזמן הזה

וביאר הענין הוא, כי הנה כל המצוות נמשכות בשורשן מן הציווי הראשון שצויה השי"ת לאדם הראשון בגן עדן, כדכתיב (בראשית ב, טו) 'ויניחיהו בגן עדן לעבדה ולשמרה', ודרשו בזה"ק (ח"א כז). שהכוונה 'לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין דלא תעשה'. והנה צורת קיום המצוות של האדם בגן עדן, היתה בודאי במדרגה נעלית ביותר מבעולם הזה, שהרי אמרו חז"ל (ויק"ד כ, ב) 'תפוח עקבו של אדם הראשון היה מכהה לגלגל חמה קלסתר פניו על אחת כמה וכמה', הרי שאדם הראשון היה באותה שעה כל כולו בבחינת נשמה, כי גם גופו היה דומה ושוה למדרגת נשמתו, באופן שהיו מתאחדים לגמרי, וכל זה מטעם שעדיין לא נגזרה עליו המיתה, כי אדם שכבר עומד תחת גזירת מיתה הוא מין אחר לגמרי של אדם מזה שאין למיתה שליטה עליו. והנה מאחר שהאדם בעצמו היה נעלה ביותר בזמן ההוא, הדבר פשוט שגם המצוות שמקיים אדם שכזה היו במדרגה גבוהה ומרוממת יותר מבזמן הזה.

כל המצוות מולן נכללו ב'מצוה אחת' אצל אדם הראשון

ובמקום אחר (גליון קעג) ביארנו ענין מדרגת מצוות אלו שהיו אז לאדם הראשון, ע"פ מה שכתב רש"י ז"ל בפסוק (שם ג, ז) וידעו כי ערומים הם – 'מצוה אחת היתה בידם ונתערטלו הימנה', מבואר שלא היתה לאדם ואשתו אלא מצוה אחת שלא לאכול מעץ הדעת, ואילו לעיל אמרנו בשם הוזה"ק שנצטווה האדם 'בפקודין דעשה ובפקודין דלא תעשה', ומשמע שהיה מוטל עליו לקיים יותר ממצוה אחת גרידא.

ב.

עבודת אדם הראשון לשמור על טבע יצירתו

הנברא הישר מקיים את המצוות מטבעו גם בלא ציווי מפורש

והביאר בזה הוא, כי אכן לפי הפשט לא נצטווה האדם בהדיא אלא במצוה אחת לחוד, והוא מה שאמר לו השי"ת שלא לאכול מעץ הדעת טוב ורע, ואילו שאר המצוות עשה ולא תעשה שנכללו ב'לעבדה ולשמרה' לא באו באופן מפורש אלא רק בדרך רמז.

ועומק הדבר הוא, מפני שלא הוצרך האדם לציווי מפורש עליהם, כי מטבעו הישר שבו נברא היה מקיים אותן מעצמו בלי שיצטרך להצטוות עליהם. כי כפי מה שעשה האלקים את האדם ישר (ע"פ קהלת ז, כט) אין צורך כלל לצוות על המצוות, אלא הוא מקיים אותן מטבעו ומצד עצם בריאתו. כי חלק מעצם יצירת האדם הוא שיש לו טבע קדוש, ומכח זה יודע הוא מאליו מה עליו לעשות, אפילו ללא ציווי כלל, ולכן היה אדם הראשון צריך להבין מעצמו את כל התר"ג מצוות שעליו לעשות.

'מצוה אחת' של האדם קודם החטא – שלא לשנות ולקלקל את טבע יצירתו

אך מה שכן היה מוטל על האדם לעשות בגדר 'עבודה' למעלה מטבעו, שעל זה נצטווה ובעבורו יש לו מקום לקיבול שכר, הוא מצד מה שהשי"ת ברא את הנחש הקדמוני, שהוא הכח המפתה את האדם שיקלקל ויחריב את עצם יצירתו, והיינו ע"י תערובת זרה הנכנסת בקרב האדם המהרסת את אופן יצירתו הנכונה. ועל כך הקב"ה מורה לו לבחור בדרך הנכונה, להתנהג

לפי רוממות מדרגתו, ולא להתפתות לקלקל את עצמו.

וזהו ענין הנסיון שהיה לו אם לאכול מעץ הדעת, כי אכילה זו מקלקלת את הטבע המתוקן שבו נוצר האדם בגן עדן. ועל כך נצטווה אדם הראשון להדיא שלא לאכול מעץ הדעת, והיינו שלא יערב בעצמו מציאות זרה שאיננה חלק מעצמותו, כי באכילה הזאת תתערב בו מציאות שונה שתסתיר את מהותו הטובה ותקלקל את טבע יצירתו הנעלה.

וכיון שלא יניח עצמו להתקלקל, בוודאי יוכל לקיים בדרך ממילא את כל שאר התר"ג מצוות הנכללים ב'לעבדה ולשמרה', שהרי באמת הם מתקיימים מעצמם בטבע האיש הישר כאמור. וזו היתה צורת קיום המצוות של אדם הראשון קודם החטא בגן עדן.

ג.

התענוג שבכל המצוות משורש התענוג שבגן עדן

קיום המצוות כראוי הוא באופן שהן מתקיימות בטבע כמעשה בראשית

ובעומק יותר יש לומר, שמדרגת קיום המצוות מצד טבע האדם אשר אין מן הצורך לצוות עליהן, הרי הם כענין דרך הטבע שהעמיד הקב"ה ש'עולם כמנהגו נוהג', והיינו שהמצוות האלו הם כמו חלק מ'מעשה בראשית'. וכמו שישנם פעולות טבעיות שהאדם עושה אותם מעצמו באופן טבעי ואין צורך כלל לצוות אותו עליהם, אלא הוא מקיים אותם מצד טבע יצירתו, ואלו הן כל ענייני הרשות של אכילה ושתייה ושינה וכדו', אשר אין צורך לצוות את האדם לקיימם, אלא טבע גופו מחייבו לנהוג בהם. הנה ע"ז קיים אדם הראשון את כל תר"ג המצוות קודם החטא, וכל תר"ג המצוות היו נכללות אצלו בכלל ענייני הרשות אשר טבע מעשה בראשית מכריח את האדם לעשותם.

חוקי הטבע מתקיימים בדרך הנאה ותענוג

וע"פ יסוד זה יובן ג"כ הטעם שקיום המצוות באופן כזה שייך למדרגת גן עדן דייקא, כנ"ל שאדם הראשון היה במדרגה זו בעת שהניחו הקב"ה בגן עדן. כי אכן מדרגה זו היא דומה למהותו של הגן עדן, שהוא מקום התענוגים הרוחניים שבעולם.

והענין, שהרי חזינן שכל ענייני הרשות אשר הטבע מחייב אותם – מתקיימים באופן של הנאה ותענוג, שהרי אדם הנהנה מאכילה ושתייה ומכל הדברים הטבעיים, ואין צורך לכופו אליהם בדרך הכרח ועינוי, אלא הוא מתענג מהם בטבעו, הרי שקבע הקב"ה שחוקי הטבע יתקיימו באופן שיסבו לאדם תענוג והנאה. וא"כ מאחר שנתבאר שצורת קיום המצוות הנכונה הוא כמו חוקי הטבע, והיינו שתכליתם היתה שהם ייעשו בדרך טבעית בלא שיצטרכו שום ציווי עליהן, א"כ גם הם יתקיימו בדרך של הנאה ותענוג, שהאדם יתענג ויהנה מאוד וירגיש טעם 'גן עדן' בקיום המצוות כמו שהוא נהנה מקיום פעולותיו הטבעיים והגשמיים, כיון שגם המצוות הם ממש כמו טבע מעשה בראשית שהאדם עושה אותן מעצמו.

שורש ההנאה בדברי הרשות ממדרגת קיום המצוות בגן עדן

ולא עוד, אלא שיתכן להוסיף ולומר, ששורש התענוג שיש לאדם בפעולות הרשות שהטבע הגשמי מחייב לעשותם, נמשך מהתענוג הנפלא הגנוז בעשיות מצוותיו יתברך בגן עדן בעת שנצטווה האדם עליהן.

כי הגן עדן הוא שורש כל ההנאות והתענוגים שבעולם כנ"ל, וגם שהותו של האדם בגן עדן היתה למטרה של הנאה ותענוג רוחניים, וכמו שכתב המסילת ישרים (פרק א) ש'האדם לא נברא אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא'. ועיקר המציאות של הנאה ותענוג של גן עדן הוא קיום המצוות – 'לעבדה ולשמרה', וכאמור שקיום מצוות אלו בא מצד שהטבע מחייב אותן. ולפי זה נמצא שהתענוג של קיום המצוות במדרגת גן עדן, הוא הוא השורש והמקור לכל ענין ההנאה והתענוג שיש לאדם בעשיית דברי הרשות שהטבע מחייב לעשותם בעולם הזה⁽²⁾.

ב. וממוצא הדברים נמצא, כי כל ענייני הרשות מושרשים בעצם בבחינת קיום המצוות של אדם הראשון קודם החטא. ומהאי טעמו נודע שאכן בבחינה מסוימת יש לדברי רשות מעלה יתירה על המצוות שלעת עתה שכבר הוצרכו לצוות עליהם בהדיא לאחר החטא, וכמו שאיתא בספספ"ק באר מים חיים, וכן מתאמרא בשם הרה"ק מוהרצ"ה מדידוטיטוב זי"ע, כי בכל דברי הרשות ישנם אותיות י"ה' משם היו"ה ב"ה, כמו אכילה, שתייה, שינה וכדומה, ואילו בענייני עבודה של תומ"צ נמצאים רק

אמנם מאחר שחטא אדם הראשון באכילתו מהעץ הדעת, שאז נפל האדם ממדרגתו המרוממת כפי שעשאו האלקים ישר, ונתערבה בו מציאות חדשה של זוהמת הנחש שאיננה ממש חלק מעצם יצירתו, לכן הוצרך הקב"ה לצוותו בהדיא על המצוות, כי אין גוף האדם עומד בטבעו האמיתי ובמדרגתו הראויה שיבין מעצמו את הדברים הנכונים שעליו לעשות ולקיים, כי כבר נתקלקל טבעו, וממילא אין הוא עומד בעצמו על קיום תרי"ג המצוות - שהן הן הדברים הטבעיים שהיה עליו לעשות.

ד.

ה'קדושה' שבמצוות דוגמת אדם הראשון קודם החטא

מעט חטא עץ הדעת אין המצוות מתקיימות בשלימות ולכן אפשר לסטות בהן מהכוונה העליונה

על פי הדברים האלה נשוב לתרץ מה שהקשינו לעיל בריש דברינו, היאך יתכן שיוכל האדם לקיים את כל מצוות התורה - ובכל זאת לא תתמלא הכוונה העליונה והתכלית הנרצית שבעבורן ניתנו מלכתחילה. ועתה יתיישב הדבר היטב, כי מאחר שקיום המצוות בזמן הזה איננו ע"פ מדרגתו הנכונה, שהרי אינו בא מצד הטבע הקדוש של האדם בגן עדן, וכפי מדרגת אדם הראשון קודם החטא, אלא צריך לצוות את האדם על כך, הנה מטעם זה אפשר שיקיים האדם את כולן, אך באופן שלא יגיע מהם אל השלימות והתכלית שרצה הקב"ה בנתינת כל מצוות אלו. כי מכיון שהמצוות הללו אינן עומדות במדרגת המצוות כנתינתן מעיקרא בגן עדן, הנה לכך יש סברא להפריד בין עצם קיום המצוות לבין תכליתן הנרצית מהן.

מצוות 'קדושים תהיו' היא מדרגת המצוות של אדם הראשון קודם החטא

היות שכללות המצוות שבזמן הזה אינן במדרגתן הנכונה, על כן נצטוונו ב'מצוה אחת' לחזור אותנו למדרגת המצוות של אדם הראשון קודם החטא, וזהו ענין המצוה הכללית של 'קדושים תהיו', כי מצוה זו באה להורות לאדם שיתעלה לירי כך שכל המצוות שהוא מקיים - יביאו אותו אל המכוון הנכון והתכלית האמיתית שנתכוון השי"ת בהם, והיינו שיהיה למצוות אלו קשר למדרגת המצוות 'כמאמרן', שהיא מדרגת אדם הראשון קודם החטא.

מטעם זה אין במצוות הקדושה הלכות וגדרים מפורטים

והנה מכיון שמצוות 'קדושים תהיו' היא כמו שיריים מן המצוות של אדם הראשון קודם החטא, לכך לא ניתנו הלכות וכללים מפורטים בקיום מצוה זו. כי כמו שאדם הראשון קודם החטא לא נצטווה בפרטיות במה עליו לעשות, מאחר שהבין זאת כחלק מטבע יצירתו כנ"ל, הנה כמו כן במצוה זו לא נצטוונו בפרטיות בגדרי המצוה, אלא כל אדם צריך לידע ולהבין מעצמו היאך לקיים מצוה זו כראוי לו.

ואכן מדרגה זו של אדם הראשון קודם החטא שייכת לדרגת 'קדוש', כענין מצוות 'קדושים תהיו', והיינו ע"פ מה שמצינו שיום הכיפורים אשר בו עומדים במדרגת אדם הראשון קודם החטא (כמו שנתבאר בארוכה במקו"א) נקרא בשם 'יום הקדוש', הרי 'שקדוש' מורה למדרגת האדם הנכונה כפי שהיה בגן עדן בשעה שנברא. וכמו כן יעקב אבינו שהוא מעין מדרגת אדם הראשון, וכמו שאמר חז"ל (בי"ב נח). 'שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון', מכונה גם הוא בשם 'קדוש', וכמו שנאמר (ישעיה כט, כג) 'והקדישו את קדוש יעקב', וברכת 'אתה קדוש' מכוונת כנגדו (ראה מגילה יז:).² הרי שמדרגת הקדושה שייכת לדרגת האדם קודם החטא. ולפי האמור זוהי עומק כוונת מצוות 'קדושים תהיו', והיינו שכל אדם מישראל ישתדל להתעלות ולהתקדש עד שיכוון לקיים את כל המצוות באופן הראוי שבו היו בשורשן אצל אדם הראשון בגן עדן.³

ה.

שייכות מצוות 'קדושים תהיו' למדרגת רשב"י

תורת רשב"י מלמדת את האדם לקיים המצוות כפי הכוונה האמיתית

והנה ביסוד זה תובן גם השמחה היתירה שהיתה להחברייה של רבי שמעון בר יוחאי בפרשה זו. מכיון שכל עניינה של תורת רבי שמעון בר יוחאי הוא ללמד את האדם את המכוון הפנימי בכל התורה כולה, והיינו ללמד את ישראל איך לקיים את המצוות לפי הכוונה והתכלית שלשמן ניתנו, וכאמור זהו כל ענין פרשת 'קדושים תהיו'.

פנימיות התורה בלא לבושים חיצוניים - היא מדרגת אדם הראשון קודם החטא

וביותר מכך, הנה תורתו של רשב"י היא התגלות פנימיות התורה בלי לבושים חיצוניים, ומדרגת תורה כזו שאין לה לבושים, זוהי מדרגת התורה של אדם הראשון קודם החטא, וכענין שנאמר אצל אדם וחווה (בראשית ב, כה) 'ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו', וזה מורה שעבודתם היתה באופן פנימי בלי לבושים, וגם תורתם היתה בבחי' פנימיות, וכפי המדרגה שלעתיד לבוא שנאמר בה (ישעיה ל, כ) 'ולא יכנף עוד מוריד'. ומעתה הנה לכך היטב שמחו החברייה של רבי שמעון בר יוחאי בבואם לפרשת קדושים, המורה על מדרגת אדם הראשון קודם החטא כנ"ל.

מדרגת רשב"י בבחי' 'קדוש' - כמו כהן גדול ביום הכיפורים

וכן מצינו קשר זה גם בכינוי 'קדוש', דאיתא בזה"ק (ח"ג קמה. סוף אד"ר) על הפסוק (שם נח, יג) 'וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד' - 'מאן הוא קדוש ה', דא רבי שמעון בן יוחאי, ונמצא כי פסוק זה שנדרש (שבת קיט.) על יום הכיפורים שבו עומד האדם במדרגת אדם הראשון קודם החטא כנ"ל, נדרש ג"כ על רבי שמעון בר יוחאי. וכמו כן הדיבורים האחרונים שדיבר רבי שמעון בר יוחאי קודם הסתלקותו לחיי עולם היו בענין כניסת הכהן גדול לקדוש הקדשים ביום הכיפורים (שם רצו:). הרי שמדרגה זו של הכהן גדול בקדוש הקדשים היא היא מדרגת רבי שמעון בר יוחאי, והנה לכך היה להחברייה קדישא של רשב"י שמחה יתירה בהגיעם לפרשה זו שבה מבוארת היטב דרכם הפנימית בעבודת ה'.

האותיות 'ו-ה' משם הויה, כענין תורה, מצוה, עבודה וכו'. והרי האותיות י"ה הם נעלים יותר מהאותיות ו"ה, שהרי הם כנגד אבא ואימא, ובבחי' עלמא דאתכסיא, לעומת אותיות ו"ה שהם כנגד ברא וברתא, בחי' עלמא דאתגליא, ונמצא שענייני הרשות הם במדרגה נעלית יותר (ראה גם בספה"ק נועם אלימלך ס"פ קרח).

יש להוסיף עוד על דבריו הק', כי הנה נודע מאי דאיתא בתיקו"ז (סד. ועוד) בפסוק (שמות ג, טו) 'זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור', כי 'שמי' עם י"ה עולה כמנין שס"ה פקודין דלא תעשה, וזכרי' עם ו"ה הם כמנין רמ"ח פקודין דעשה, ע"כ, הרי ששס"ה מצוות לא תעשה שבבחי' י"ה הם נעלים יותר מהרמ"ח מצוות עשה שבבחי' ו"ה. ויש לבאר זאת על דרך האמור כאן, שהרי ענין מצוות עשה הוא מה שהאדם צריך לפעול בקום ועשה, והיינו להעמיד עצמו בכח מעשיו ופעולותיו על הדרך הטובה והישרה, ואילו מצוות לא תעשה שאסור לנו לעבור עליהן, היינו שנצטוונו שלא לקלקל בהן את טבע היצירה שבראנו יוצרנו, ואשר לולי הקלקול יאה הטבע מצד עצמו טוב ויפה, בלא שיצטרך לפעול ולהוסיף על עצם היצירה (וכעין שהאדם לא נצטווה מתחילה אלא במצות לא תעשה גרידא - שלא לאכול מהעץ הדעת). וזהו אכן ענין י"ה, שהוא מורה על היצירה, וכענין שכתוב (ישעיה כו, ד) 'כי ביה ה' צור עולמים', ופירושוהו חז"ל (מנחות טו:) שהקב"ה ברא את שני העולמות, עוה"ז ועוה"ב, באותיות י"ה, עיי"ש, הרי שאותיות אלו רומזים על עצם היצירה. ולכן מצוות לא תעשה המורים על טבע היצירה עצמו, שורשן באותיות י"ה מהשם הויה"ה.

ג. ולעומת זאת לכן הארמי, שהוא המתנגד הכי גדול ליעקב אבינו, הנה הוא בבחינת 'נבל' ברשות התורה כנ"ל, היפך מצוות 'קדושים תהיו'.

ד. ויש לרמז זאת בענין אותיות י"ה שבשם הויה, המורות על מדרגה זו כנ"ל. דהנה נודע שישנם ג' סדרים דאורייתא, והם כנגד שם הויה במילוי ההי"ן שעולה בגימ' ב'ן, ובהוספת א' למילוי האות ו'ו. והנה פרשת קדושים היא הסדרה ה' שבתורה, ונמצא כי פרשה זו משלמת את מנין יו"ד ה"ה שבשם הויה, בחי' עלמא דאתכסיא, ענייני הרשות כנ"ל, ולרמז בא שפרשה זו משתייכת אל העניינים שהם בבחי' אותיות ו"ה שבשם.

ד. וכיון שעתה אין המצוות מתקיימות בשלימות אלא צריך לצוות את האדם עליהם, לכן אפשר להפסיד את הכוונה העליונה ולהיות 'נבל ברשות התורה'. ונמצא שמצוות 'קדושים תהיו' היא רומם ממדרגת המצוות של אדם הראשון בגן עדן שאז עשה את המצוות מטבעו כמו חלק ממעשיו בראשית, ומטעם זה אין במצוות הקדושה הלכות וגדרים מפורטים, כמו אדם הראשון שלא נצטווה אז בפרטיות המצוות.

ה. והנה תורת רשב"י מלמדת את האדם לקיים את התורה והמצוות כפי הכוונה האמיתית, שהרי פנימיות התורה בלא לבושים חיצוניים - היא מדרגת אדם הראשון קודם החטא, על כן שמחו בה תלמידי הרשב"י. ומה גם שמדרגת רשב"י היא בחי' 'קדוש' - כמו כהן גדול ביום הכיפורים שהוא במדרגת אדה"ר קודם החטא.

א.

התבוננות בגדלות הבורא ושפלות עצמו

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (ש. ט).

דרשו חז"ל (ויק"ר טו, ט) 'קדושים תהיו, יכול כמזני, תלמוד לומר כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם, ויש לרמוז בזה על דרכי עבודת ה'.

ונפרש על פי היסוד הנזכר הרבה בדברי הספה"ק, וכן נזכר בנועם אלימלך בריש פרשתו, שעיקר הקדושה יש בה שתי חלקי עבודה, הראשון הוא להביט ולהתבונן ברוממות א"ל, והשני הוא להתבונן בשפלות עצמו, ועל ידי שני עניינים אלו מתקרבים אל הקב"ה.

והנה הנועם אלימלך בפרשתו כתב בתחילת דבריו 'קדושים תהיו' הדיינו שצריכים להסתכל ברוממות א"ל, ואח"כ כתב שאברהם אבינו תיקון דבר לבני ישראל שיהיה כמו העקידה והוא 'איל נאחו בסבך בקרניו', ומפרשו שזה קאי על ענין של להתבונן בשפלות עצמו ורוממות א"ל, והיינו שפתח רק ברוממות א"ל ומסיים בב' בחינות.

וי"ל בזה, כי שני דרכים אלו להתבונן בשפלות עצמו ורוממות א"ל אינם נוהגים אלא במונן הזה. אבל לעתיד לבא כאשר יתקיים הפסוק (ישעיה ב, א) 'עני נגהות אדם שפל, ושח רום אנשים, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא', שוב לא תהיה עבודה בענין שפלות עצמו, כי כל המציאות תתבטל כולה מפני הדר גאון עוזו, ואז תהיה העבודה היחידה רק ההתבוננות והדבקות ברוממות השי"ת. כי הכל יהיה בטל ליתברך שמו.

ובזה יש לפרש את דברי חז"ל, כי כלפי שאמר הכתוב 'קדושים תהיו' בלשון רבים, אשר זה מורה על שני הדרכים המביאים אל הקדושה, הלא הם שני מיני ההתבוננות הנ"ל הצריכים לעובד ה'. אכן על זה אמרו 'יכול כמזני', שהיו יכולים לסבור שאפשר להתדבק בקדושתו של מקום על ידי ההתבוננות בגדלותו ית' בלבד. ותרצו ואמרו שאין זה אלא כאשר יתגלה 'כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם', שתתגלה קדושת השי"ת ורוממותו בתכלית השלימות לעתיד לבא, ואז יוכלו להתדבק בו בבחי' זו בלבד. אבל עד לעת התיקון השלם, צריכים לעסוק בשני הבחי' הרמוזים בלשון 'קדושים תהיו', בהתבוננות בשפלות עצמו כמו בהסתכלות על רוממותו ית'. [וזה הענין למה אדם הראשון קודם החטא הקריב פר שהיה לה רק קרן אחד (עבר"ה, ט), הדיינו רק רוממות א"ל, שממילא היה בטל לה' לגמרי].

ב.

עבודת ימי הספירה בבחי' קדושים תהיו

פרשת קדושים נקראת תמיד בימי הספירה, ומצות הספירה באה 'כדי לטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה', ולכן ודאי כי פרשת 'קדושים תהיו' היא דבר בעיתו באלו הימים, ובכך יש לרמוז בה על זו המצוה.

ואכן סופי התיבות קדושים תהיו' בי' הם 'יום', לרמוז על ספירת הימים. ואילו סופי תיבות כי קדוש' הם בגי' 'עמור'. וסופי תיבות קדוש' אני הוי"ה' אלקיכם' הם בגי' 'ספירה'. הרי לנו רמזים על מצות ה'ספירה' של 'ימי העומר'. וכאשר נצרף את סופי כל התיבות [העולים יום עם ספירה (תי"ח)], הרי זה בגי' 'קדוש' עה"כ, להורות על תכלית זו העבודה 'כדי לטהרנו ולקדשנו'.

ואכן 'קדושים תהיו' עה"כ הוא בגי' 'וספרתם לכם', כי ענין עבודת 'וספרתם לכם' היא בכדי שנהיה 'קדושים', ומנין זה הוא בגי' 'ב' פעמים לָהֵת כנגד שני הלוחות, כי כתב האוה"ה הק' עה"פ וספרתם לכם (ויקרא כג, טו) וזה"ל: "כי נשמות עם בני ישראל הם בבחינת הלוחות, ובאמצעות תחלואי הנפש וטומאת התינוב יתלכלכו ויחשיך אורם, ואמרו רבותנו ז"ל (תנחומא תשא, טו) כי הלוחות של ספרתנו היו, לזה אמר וספרתם לכם, פירוש באמצעות מנין זה אתם מאירים כספרתנו את עצמיכם", עכ"ל"ק.

ודבריו נרמזים בחשבון תיבות וספרתם לכם שהם ב"פ לָהֵת כנ"ל, וזהו"ע מצות קדושים תהיו שנצטוונו בפרשתנו, להאיר את נשמות ישראל כשני לוחות הברית.

ג.

רמזי יחוד ה'

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אני ה' אלקיכם (ש. ט).

יש לומר בדרך רמז, אשר 'איש אמו ואביו תיראו' הוא בגי' אלף, שהוא המספר היחיד השלם הגדול ביותר [כידוע שיש ארבע מדרגות בענין המספרים, אחדים עשרות מאות ואלפים, והם כנגד ארבעת העולמות. אבל רבבות נחשבות בחי' של למעלה מן המספר, ואכמ"ל], וזה מורה על ענין אחדות הבורא יתברך, שהוא היחיד השלם בתכלית השלימות. ואכן המשך הכתוב 'ואת שבתותי תשמרו' הוא בגי' 'שמעו ישראל ה' אלקינו ה' אחד' (שבתות) עם 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' עה"כ (ואת תשמורו), שהם יחודא עילאה ויחודא תתאה, ונרמזה בזה האחדות השלימה של היחודא עילאה עם היחודא תתאה.

ד.

עבודת הצדיקים 'מחצדי חקלא' על פי פנימיות

ובקוצרם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצור ולקט קצירך לא תלקט (ש. ט).

איתא בספה"ק נועם אלימלך ז"ל: 'ועוד אמר ובקוצרם כו' ארצכם לא תכלה כו' הצדיקים נקראים 'ארצכם', שהם המקיימים לכם את הארץ, שאלולי הצדיקים לא היה העולם מתקיים. וכאשר הבני אדם מדרבים בהצדיק, לומר שהוא מקצר בעבודה, והיינו ובקוצרם כו' ארצכם, פירוש קָשָׁה דברו בקיצור עבודה של ארצכם הם הצדיקים', עכ"ל"ק עיי"ש עוד. ויש להבין את שורש הדבר, למה יש פעמים שהצדיקים נראים כמקצרים בעבודה בבחי' 'קציר ארצכם'.

ואפשר לומר בזה, על פי מה שנמצא בזה"ק כמה פעמים אודות הצדיקים העוסקים בפנימיות התורה, אשר הם מתקנים את העולם ומנכרים את בירוריו על פי הסודות הנעלמים, שהם מוכנים בשם 'מחצדי חקלא' הדיינו 'קוצרי השדה' [והאריה"ק (שער מאמרי רש"י פ' האידרא: ועוד) מנכר את הענין בכינוי זה בכמה אופנים, ואכמ"ל]. ויש לומר כי מזה הטעם בעצמו שהם 'קוצרי השדה', הרי הם נראים 'לקוצרים' על דרך מה שכתב הרבי ר' אלימלך דהיינו מקצרים בעבודת ה' ח"ו, אבל באמת הם צדיקים נשגבים המתקנים את כל העולמות, כאשר יתבאר בעו"ה.

והענין הוא בשני אופנים המשלימים זה את זה, בפשטות הרי זה כי מפני שהם עוסקים בעבודת ה' על פי פנימיות ובעניינים נעלמים, הרי לפי ראות העין אין רואים אותם עוסקים כל כך בעבודה, ולכן הם נראים כמקצרים בעבודה ח"ו. ועוד יש בזה, אשר מפני שהם מנכרים בירורים ומתקנים תיקונים, ומעלים ניצוח"ק רבים אל צד הקדושה. לכן יכולה להיות עליהם ח"ו התגברות הסט"א, שאינה רוצה להניח את בלעה מפיה. והצדיקים מוכרחים למצוא עצות לזה, אשר מצד אחד לא תוכל הסט"א לקבל ניקה מעבודתם, אבל מצד שני מוכרח להיות איזה ניקה של חיות לסט"א, כי כן יסד המלך עד לעת התיקון השלם. ולכן הם עושים דברים כאלו [על דרך שילוח שיעיר לעזאזל, ואכמ"ל], אשר לפי ראות העין בחיצוניות הרי זה יכול להיראות כמו קיצור בעבודה, ומה מקבלת הסט"א את חלקה החיצוני, ומצד שני הרי הם עוסקים באותה שעה בתיקונים נפלאים על פי פנימיות.

וזהו ענין הכתוב (רות ב, ד) על בועז 'ויאמר לקוצרים ה' עמכם', ופירשו חז"ל (ברכות נד) אשר זו היא תקנה מיוחדת שיהיו שואלים איש לשלום רעהו בשם ה', והיתה תקנה זו בגדר של עת לעשות לה' הפרו תורתך (תהלים קט, כז), כדי להרבות שלום בין אדם לחברו (רש"י ברכות טז). כי ענין 'להרבות שלום' מקושר לענין תיקוני נשמות על פי סודות התורה, אשר עליהם נאמר 'ונכם בשלום ויצא בשלום'.

(עי' חגיגה טו), ולכן תיקנו בית דינו של בועז תקנה זאת שבביל הצדיקים העוסקים בתיקוני הנשמות על פי פנימיות. וזה הוא בגדר של עבידה לשמה הנראה כמו 'הפרו תורתך', מן הטעם שנתבאר לעיל. ומטעם זה כתובה תקנה זאת אצל 'קוצרים' דוקא, שהם אותם ה'מחצדי חקלא' העוסקים בעבודות האלו.

ה.

פסוק 'ואהבת מורה על עשרת הדברות

ואהבת לרעך כמוך אני ה' (ש. יח).

רש"י מביא את דברי חז"ל על פסוק זה: 'אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה'.

הנה כלליות התורה כולה נכללת בעשרת הדברות, כמו שכתב רבי סעדיה גאון בספר המצוות שלו [וכלל פרשה זו מקושרת עם עשרת הדברות, כמו שאמרו חז"ל במדרש (ויק"ר כד, ה) ובוה"ק ח"ג פא], ובכך יש לרמוז בפסוק זה על עשרת הדברות.

הנה 'ואהבת' הוא בגי' 'ב' פעמים 'אור', כי עשרת הדברות מכוונות כנגד עשר הספירות, אשר הן פועלות בדרך העלאה מתחת לעילא והמשכה מעילא לתתא, והיינו בחי' אור ישראל ואור חוור, והיינו כמו תיבה הראשונה של עשרת הדברות 'אנכי' שיש בו רמז בדברי חז"ל (שבת קה) 'נטריקון ישראל ולמפרע' 'אנכי' שיש בתיבת 'יהיבית', וגם 'יהיבה' כתיבה נאמנין אמריה'. וזהו הרמז בתיבת 'ואהבת'. ותיבת 'לרעך' היא התיבה האחרונה של עשרת הדברות (שמות כ, יד) - בחי' אור חוור, ותיבות 'כמוך אני הוי"ה' הוא בגי' 'אנכי ה' אלקיך' (ש. ט) - בחי' אור ישראל, וזהו פירוש 'ואהבת לרעך כמוך' שתהיה עם חביבך כמו אור ישראל ואור חוור. ולכן הוה פסוק זה 'כלל גדול בתורה', כי בו נרמזו עשרת הדברות.

ו.

עמרם נשא דודתו באופן של מצוה וזכה לבנים

ואיש אשר ישכב את דודתו ערות דודו גלה, הטאם ישאו עיריכם ימותו (כ. ט).

מפרש רש"י הדיינו שימות בלא בנים, עיי"ש.

יש לומר כי לעומת זה החוטא הנושא את דודתו בעבירה, עומד ענין נישואי עמרם עם יוכבד דודתו (שמות כ, ט), שהיה לפני שנאסר הדבר לבני ישראל, ונצטוה על פי בת קול לישא אותה (וה"ק ח"ב יא), והרי שהיה בזה מצוה מיוחדת. ולכן לעומת העונש הנאמר כאן 'עיריכם ימותו', שהוא חסרון גדול בענין הבנים. הרי זכה עמרם להוליד בנים מיוחדים, הלא הם שלשת הרועים משה אהרן ומרים. ומשה רבינו היה שקול כנגד כל ישראל (שהש"ר א, פא), שהוא שלימותם של כלל הבנים של כלל ישראל. הרי שהיו נישואין אלו ההפך הגמור של עיריכם ימותו, וזכו לשלימות גדולה בענין הבנים.

ז.

תיקון והשלמת שם ב"ן ל'אבן'

באבן ירגמו אותם דמיהם הם (כ. ט).

יש לרמוז כאן על תיקון שם ב"ן (י"ד ה"ה ו"ו ה"ה), שיש בו לעת עתה רק ט' אותיות, ועתיד הוא להתמלאות עם א' נוספת (בתך מילוי ה"ה), ואז יהיה עולה בגי' 'אבן', והוא ענין 'אבן' מאסו הבונים היתה לראש פנה (תהלים קיח, כב). ויש לומר כי את הא' הזאת עתידה שם ב"ן לקבל מהשפעת שם מ"ה (י"ד ה"ה וא"ו ה"ה), כי שם מ"ה מכוון לבחי' קודשא בריך הוא המשפיע לעומת שם ב"ן המכוונת למדת המלכות המקבלת. ויתכן לומר שבאבן בחי' יחישב הדבר שאות א' זאת תהסר לשם מ"ה, ואז יהיה שם זה עולה כמספר 'דב' [או י"ל כי רק לעת עתה עד לעת התיקון צריכה ההמשכה להיות על ידי חסרון זה]. וזה רמז הכתוב 'באבן' ירגמו אותם 'דמיהם' הם, שעל ידי ה'דב' [ויש לומר כי 'דמיהם' יש בו 'דב' ו'הם', היינו אשר משם 'מה' יהיה 'דב'], יהיה ענין ה'אבן' ותושלם שם ב"ן.

מטה רגלי חסדך ה' יסעדני:

'מדת החסד'
איז יעדן איינעם
מקרב און מתקן

א. וחסד ה' מעולם ועד עולם: די נידריגסטע אידן ווערן דערהויבן דורכן טון חסד

חסד איז א מדה וואס גייט אראפ גאר נידריג | **עס צושפרייט זיך איבער די גאנצע וועלט** | דער מענטש וואס טוט חסד איז דער ערשטער צו ווערן דערהויבן דורכדעם | **אפילו א פראסטער אינגערמאן קען ווערן איידל - דורך טון חסד** | דער מאדערנער איד - ווערט א בן תורה דורך צדקה | **דער בן עליה ווערט אויך מער דערהויבן - ווען ער טוט חסד** | א בחור אין ישיבה זאל מחזק זיין א שוואכערן בחור | **אים אויסהערן און געבן א קאמפלימענט** | מאכן א שיעור מיט א שוואכערן בעל כשרון | **אמאל קען דאס אויפטון גרעסערע תיקונים ווי אנדערע זאכן אין עבודת ה'**

ב. תוציא יקר מזולל: דער וועג אין 'קירוב רחוקים' דורך 'אהבה' און 'חסד'

עס איז געווען פארשידענע דעות צווישן גדולי ישראל אינעם אופן פון 'קירוב רחוקים' | **קיינער איז נישט מחולק אינעם עצם ענין** | אויב איינער האט שוין סייז א שייכות מיט 'רחוקים' - דארף ער זיי זיכער מקרב זיין צו אידישקייט | **דער מהלך דערין איז: חסד און אהבה** | ער פארשטייט נאכנישט קיין מופשט'דיגע מושגים | **צו אהבה פארשטייט יעדער** | פרעג זיך נאך וואס ער מאכט | **הער אים אויס זיין צער** | פרוביר אים צו העלפן וויפיל עס איז שייך | **ער וועט וועלן האבן שייכות מיט אזא גוטער באשעפער און אזא גוטע תורה**

ג. איש טוב מבשר טוב: דורכן זיך קאכן אין גוטע זאכן - ווערט מען א גוטער מענטש

א גוטער מענטש רעדט נישט פון שלעכטע זאכן | **אויך אין מחשבה טראכט ער נישט פון שלעכטע זאכן** | ער איז א מרכבה צום טוב ה' | **ער זעט אויך די שלעכטע זאכן אבער ער ליגט נישט דערין** | ער טייטשט אפ יעדע זאך אויף די פאזיטיווע וועג | **ער זעט אסאך מער גוטס ווי שלעכטס** | ער האלט אז צום סוף וועט אלעס זיין גוט | **ער לעבט שוין יעצט אין עולם הבא** | ער שאפט א צופרידענע און פרייליכע אטמאספער ארום אים | **ער האט כוחות פון בויען און אויפטון** | יעדער מענטש קען ווערן אזא סארט מענטש | **מען דארף בלויז עפענען די אויגן אין דעם ריכטונג**

א.

וחסד ה' מעולם ועד עולם: די נידריגסטע אידן ווערן דערהויבן דורכן טון חסד

נקודות:

עס איז נישט אזוי גרינג צו זיין א 'בן עליה', ווייל א 'בן עליה' האט אמאל צייטן וואס ער שפירט א 'טמטום הלב' און גארנישט גייט אים נישט אבער צו טון אין 'מדת החסד' - דארף מען נישט האבן קיין 'פתיחת הלב' און אויך נישט קיין גרויסן 'מח', נאר פשוט טון א חסד מיט א איד!

דער גרויסער עושר וועלכער האט געגעבן אזא גרויסע נדבה - קען יא אריינגיין. און איינמאל ער האט שוין א שייכות מיט דעם תלמיד חכם - הייבט ער אָן צו שפירן: "איך קען זיך נישט אויפפירן אזוי פראסט, איך בין דאך פון די 'באי ביתו' פון דעם גרויסן ראש ישיבה! נו, בין איך דאך נישט קיין קל! איך בין דאך זייער חשוב!". און דורכדעם וועט ער זיך נעמען לערנען שיעורים, און זיין גאנצער מהלך החיים וועט ווערן העכער און איידעלער. קומט אויס, וויאזוי איז דער רבנו של עולם אנגעקומען צו דעם עושר? דורך מדת החסד! ווען ער וואלט ווען פארמאכט זיין 'מדת החסד' - וואלט ער היינט געווען אין א גאר נידריגן מצב, נאר בלויז ווייל ער האט זיך אנגעכאפט אין 'מדת החסד', האט ער באקומען א תיקון! און אזוי שטייט אין מדרש (שמ"ר לא. ב) אויפן פסוק (משלי יח. טז): "מתן אָדָם ירחיב לו וְלִפְנֵי גְדֹלִים יִתְחַנֵּן". זאגט דער מדרש: "מתן אדם" - א מענטש וועלכער איז א בעל חסד און ער גיבט צדקה, "ירחיב לו" - עפענען זיך אויף פאר אים נייע פתחים און שערין פון הצלחות אין דער קדושה, "ולפני גדולים יתחנן" - עס וועט אים פירן ער זאל קענען אנקומען צו שטיין אין דער מחיצה פון די גדולי עולם.

זיין גאנצע חיות אין אידישקייט קומט פון גיין נאך געלט פאר אידן

מען זעט אמאל פשוטע אידן וואס זיי זענען נישט די גרויסע 'בעלי מח' און נישט די גרויסע 'עובדים', אבער לעבן ממש אין אידישקייט! זיי לעבן אריין אין א דאווענען! זיין קאכן אין א שבת און יום טוב! זיי זענען פול מיט חיות און מיט אמונה פשוטה. זיי זענען ממש חסידישע אידן וואס האבן א געוואלדיגן געפיל צו צדיקי אמת. ווען מען וועט דאס נאכגיין, וועט מען זען אז די איינציגסטע סיבה פון וואו עס קומט צו זיי אזא ברען - איז נאר ווייל זיי זענען גרויסע 'בעלי חסד', זיי טוען אסאך אין 'צדקה' און אין 'מילת חסד', און דאס גיבט אריין אין זיי א חיות אין אלע ענינים, עס עפנט אויף פאר זיי אלע טויער פון אלע קדושות. ווייל די מדה פון אברהם אבינו צושפרייט זיך אויף גאר א גרויסן פארנעם; ווי דער אר"י הק' זאגט (שער הכוונות יו"ה"י דרוש ג), אז דער 'אור החסד' איז זיך מתפשט 'מסוף העולם ועד סופו'.

דעם פסוק (תהלים כג. ו): "אָף טוֹב וְחֶסֶד יִדְּפוּנֵי כָּל יְמֵי חַיָּיָה" - דוד המלך בעט דעם רבונו של עולם, אויב האב איך אמאל געטון עפעס א טובה און א חסד מיט א איד, זאל מיר דער 'טוב וחסד' רודפ'ן א גאנץ לעבן, ביז איך וועל אנקומען צום 'וְשִׁבְתִּי בְּבֵית ה' לְאָרְךָ יָמִים' - צום ריכטיגן תיקון. און אזוי שטייט טאקע אין פסוק (שם לג. ה): "חֶסֶד ה' מְלֵאָה הָאָרֶץ" - דורך 'מדת החסד' קומט דער רבונו של עולם אָן צו די נידריגסטע און ווייטסטע מענטשן, און גיבט זיי תיקונים.

א פשוטער אינגערמאן ווערט דערהויבן - דורך זיינע פעולת החסד

מען זעט היינט בחוש, ווי עס זענען פארהאן פשוטע יונגעלייט וועלכע זענען עוסק אין חסד פראיעקטן, צי אין 'הצלת נפשות', צי אין 'ביקור חולים', צי אין אנדערע חסד ארגאניזאציעס, און כאטש זיי זענען פשוטער מענטשן, אבער מיט דער צייט זעט מען ביי אסאך פון זיי, ווי זיי ווערן ממש דערהויבן און קומען אָן צו אועלכע מדרגות, וואס עס איז ממש 'פלאי פלאים!' און זיי זענען נישט אנגעקומען אהין דורך עבודות, נאר פשוט דורך 'מדת החסד'! דער רבונו של עולם עפנט זיי אויף אועלכע שערין און ער גיבט זיי מורא'דיגע תיקונים! ווייל דורך מדת החסד איז דער רבונו של עולם מקרב אפילו גאר נידריגע מענטשן. און אמאל קען אפילו זיין, אז די תיקונים וואס מען גיבט פאר די נידריגע מענטשן - דורך די מדה פון חסד - זאל נאך אפילו איבערשטייגן די תיקונים וואס מען גיבט פאר די בני עליה.

א מאדערנער איד איז געווארן אן איידעלער איד - דורך זיין 'צדקה'

דעם זעלבן ענין זעט מען אויך ביי צדקה. עס זענען פארהאן אמאל גרויסע עשירים, וועלכע זענען זייער מאדערן, אבער זיי זענען 'בעלי חסד' און געבן אסאך צדקה, און דוקא דורכדעם ווערט ער נתקרב צום רבונו של עולם; ווי למשל, ער גיבט אסאך געלט פאר א געוויסע ישיבה וועלכע ווערט אנגעפירט דורך א גרויסן ראש ישיבה, א תלמיד חכם און אן ערנסטער איד, און וויבאלד דער עושר האט געגעבן אזא גרויסע נדבה - מוז מען אים מקרב זיין צום ראש ישיבה. געווענליך, קען נישט יעדער אזוי גרינג אריינגיין צום ראש ישיבה, אבער

'ללמוד' - קודם גוט אפערנען וואס דאס מיינט 'חסד', און שפעטער 'לקיים'

דער מסילת ישראל שרים דא אין פרק יט, רעדט ארום איבער די מדה פון 'חסד', וואס א חסיד איז מהדר דערין מער פון וויפיל ער איז מחויב. אינ'אמת'ן, זענען נישט אלע 'עניני חסד' אלעמאל גונוע ממש אויף למעשה, בפרט פאר בחורים - וויבאלד מען רעדט דאך נישט דא פון קיין 'חייבים' וואס די תורה איז מחייב יעדן איינעם אָן קיין אויסנאם, נאר מען רעדט דא פון 'לפנים משורת הדין' - דעריבער, דער עיקר עבודה וואס א בחור דארף יעצט טון דערצו איז, צו וויסן אז עס איז דא א סוגיא פון 'חסד', און מרחיב זיין די מחשבה דערין, ביז ער וועט עס גוט ארויסהאבן. און איינמאל מען האט גוט ארויס דעם ענין פון חסד, קען מען שוין שפעטער אליינס וויסן וואס און ווען מען דארף צו טון און וויאזוי מען דארף זיך צושטעלן צו דעם.

אברהם אבינו האט אויפגעהויבן מענטשן פון שאול תחתית דורך 'חסד'

עס איז באקאנט, אז די 'שבעה רועים' זענען אנטקעגן די 'שבעה ספירות'. און אברהם אבינו איז אנטקעגן 'מדת החסד', ווייל דאס איז געווען זיין מדה. אברהם אבינו ווערט אנגערופן (בראשית יז. ה): "אֲבִי הַמֶּן גוֹיִם" - דער טאטע פון אלע פעלקער. ווייל ער האט מקרב געווען צום רבונו של עולם אסאך פון די אומות העולם און מגייר געווען אסאך גרים. אלץ איז געווען דורך די מדה פון חסד.

דער וואס טוט 'חסד' - ווערט אודאי אויפגעהויבן פון שאול תחתית

דער ענין פון אברהם אבינו לערנט אונז אויס א גרויסן לימוד, אז 'מדת החסד' איז א מדה וואס גייט אראפ אזוי נידריג, אז אפילו 'גוים' קען עס מקרב זיין און מעלה זיין צום רבונו של עולם. נו, איז דאך א כל שכן, אז די מדה רבונו של עולם איז 'אידן' וועלכע זענען אפילו אין א נידריגע מדרגה. און אויב קען עס מקרב זיין דעם מענטש 'מיט' וועמען מען טוט דעם חסד (וואס אויף דער נקודה וועט מען מארד זיין אין אות ב) - איז דאך א כל שכן אז דאס קען מקרב זיין דעם 'בעל חסד' אליינס, וועלכער טוט חסד מיט א צווייטן; ווי דער הייליגער רבי ר' אלימלך (פרשת וישב) טייטשט

ווען א בחור זעט, אז עס גייט אים נישט דאס לערנען, קען ער צוגיין צו א שוואכן בחור און אים בעטן: "אפשר ווילסטו אביסל לערנען צוזאמען?". ער זעצט זיך אראפ מיט אים און ער איז אים גוט מסביר די גמרא, ביז יענער קומט ארויס קלאר און ער איז זיך מחיה. אדער קען ער צוגיין צו איינעם וועלכער זעט אויס אביסל צוגעלייגט, און אים זאגן א פעסטן קאמפלימענט און א חיזוק ווארט – ביז יענער שיינט אויף

אויב דו קענסט נישט לערנען און דאווענען - גיי נאך געלט פאר א איד

מען רעדט דא צו יודן וועלכע ארבעטן צו זיין 'בני עליה' און 'תלמידי חכמים', און מען זוכט נישט צו מאכן קיינעם פאר סתם אן עם הארץ וועלכער איז כאטש א 'בעל חסד'... און מען זוכט נישט, אז קיינער זאל ווערן זיין סתם א מאדערנער מענטש וועלכער גיבט כאטש צדקה... אבער דער גאנצער ענין איז אויך נוגע צו יעדן חסידישער יונגערמאן. ווייל עס איז נישט אזוי גרינג צו זיין א 'בן עליה'; ווי די גמרא זאגט (סוכה מה): "ראיתי בני עליה והמה מועטים", א 'בן עליה' האט אמאל צייטן וואס עס גייט אים שווער גיט עבודת ה', ער שפירט א 'טמטום הלב' און גארנישט גייט אים נישט. זאל ער וויסן, מדת החסד וועט דיר גיין! צו טון אין 'מדת החסד' - דארף מען נישט האבן קיין 'פתחת הלב' און אויך נישט קיין גרויסן 'מח', נאר

פשוט טון א חסד מיט א איד! אויב דו ביסט אין א מצב וואס דו קענסט נישט לערנען און קענסט נישט דאווענען - קוק זיך ארום וואו דו קענסט טון עפעס א חסד מיט א איד! אפשר איז פארהאן איינער פון דינע באקאנטע וואס ער מאכט יעצט חתונה א קינד און ער נויטיגט זיך אין א פאר דאלער, גיי נאך געלט פאר אים!

מען קען טון חסד בין כתיבי הישיבה

מען רעדט דא בפרטיות צו בחורים אין ישיבה, וואס נישט אלעמאל קען מען גיין נאך געלט. אבער ווען א בחור זעט, אז עס גייט אים נישט דאס לערנען, קען ער טון א חסד אין מסגרת הישיבה! למשל, ער זאל צוגיין צו א שוואכן בחור און אים בעטן: "אפשר ווילסטו אביסל לערנען צוזאמען?". ער זעצט זיך אראפ מיט אים און ער איז אים גוט מסביר די גמרא, ביז יענער קומט ארויס קלאר און ער איז זיך

ב.

תוציא יקר מזולל: דער וועג אין 'קירוב רחוקים' דורך 'אהבה' און 'חסד'

ער צוגעצויגן צו אידישקייט א וועלט מיט גרים. ווען איינער פון אונז וואלט אמאל אריינגעגאנגען צו אברהם אבינו אינדערהיים, וואלט ער נישט געגלייבט וואס ער זעט, ער האט געמיינט אז דער הייליגער אברהם אבינו איז געזעסן מיט פארגלייטע אויגן אינגאנצן 'מופשט' פון דער וועלט, און ממש געפולגן אין די הימלען... אבער אז מען לערנט גוט אפ די פשוטות פון די אלע פסוקים און מדרשים, וועלכע שטעלן פאר די ברייטע 'הכנסת אורחים' פון אברהם אבינו - באקומט מען אן אנדערן בילד איבער די גאנצע עבודת ה' פון אברהם אבינו. יעדן טאג איז ער געשטאנען אין דער קאך מיט א גאנצע סוויטע באדינער, און אנגעגרייט א גרויסע סעודה. עס איז נישט געווען קיין בטלנישע סעודה, נאר מען האט סערווירט אלע געשמאקע מטעמים מיט א מוראדיגן רחבות. ער האט צוגעשטעלט פאר יעדן איינעם א פרישע גרויסע חלה - יעצט פריש ארויס פון אויוון... איין אזא חלה האט געהאט אין זיך איבער הונדערט-פינף-און-פערציג כביצה'ס... ווי דער פסוק זאגט (בראשית יח. ו): "מִהָרֵי שָׁלֶשׁ סָאִים קָמַח סֵלֶת לֹשֶׁי וְעֶשְׂרֵי עֲגוֹת". מען האט דארט סערווירט די טייערסטע פליישן; ווי עס שטייט: "כָּן קָקַר רָךְ וְטוֹב" - אברהם אבינו איז געווען א גרויסער 'מכין' וואס עס מיינט א 'גוטער און ווייכער רינד', און ער האט נאר געגעבן פון די גוטע און ווייכע. און עס איז געווען א 'ניאלכל' מיט אלע פירושים - דער גוי איז געזעסן און געפרעטן אויף אלע באקן - ווי דער שטייגער פון א גוי, און 'יהוא עמֵד עֲלֵיכֶם' - אברהם אבינו איז געשטאנען און געקוואלן פון פארגעניגן! ער האט זיך ממש מחיה געווען צו זען ווי יענער פרעסט... עס איז געווען דארט א געשמאקער מצב... און דערנאך האט זיי אברהם אבינו געזאגט מיט א זיסקייט: "ברכו למי שאכלתם משלו" - דו מוזט נישט זיין אזא גרויסער רוחניות'דיגער מענטש! דו מוזט נישט פליען אין הימל! נאר טראכט סתם פשוט: דער אויבערשטער האט דיר געגעבן אזעלכע מיינע מטעמים, און ער האט געמאכט אז דו זאלסט קענען עסן אויף ביידע באקן און זיך אזוי מחיה זיין, נו אויב אזוי, "ברכו למי שאכלתם משלו" - זאג א דאנק פאר דעם באשעפער, פארן געבן אזויפיל גוט! אזוי האט אברהם אבינו מקרב געווען די גוים צום רבנו של עולם.

'השגות אלוקות', 'קדושת ישראל', 'קדושת התורה' וכדומה. נו אויב אזוי, שטעלט זיך א שאלה: וויאזוי איז ער בכלל נתקרב געווארן צום רבונו של עולם? פארוואס איז אים ביגעפאלן אפצולאזן זיין גאנצע סיבה און זיך מדבק אין איינעם רבונו של עולם - וועמען מען זעט נישט מיט די פליישגע אויגן? נאר דער עיקר סיבה פארוואס א גוי ווערט נתקרב צו דער קדושה, איז בלויז צוליב 'מדת החסד', וואס ער זעט איין אז דער רבונו של עולם איז דער גרעסטער 'בעל החסד' וואס איז נאר פארהאן! ער איז זיך מתבונן אין די טובות און חסדים וואס דער רבונו של עולם טוט א גאנצן צייט מיט אים בגשמיות! וואס דאס אלעס איז נאך א גופניות'דיגע השגה, און דורכדעם ווערט ער נתקרב און דבוק צו אידישקייט, ווייל ער וויל האבן שייכות מיט אזא גוטער באשעפער.

אויב וועט ער נישט זען קען אפגעטענה אהבה - וועט ער צוריק ווערן א גוי רח"ל

וויבאלד דער גר איז נתקרב געווארן נאר דורך 'מדת החסד', דעריבער ווען ער קומט אריין אין דער מחנה פון קדושה און ווערט א איד - מוז מען אים דירעקט צייגן דעם 'מדת החסד' וואס עס איז דא ביי כלל ישראל! ווייל כאטש אין אלגעמיין איז דאך פארהאן א מצוה פון 'ואהבת לרעך כמוך' צו יעדן איד - איז דאס אבער נישט גענוג פאר א גר! ווייל ביי כלל ישראל איז די מצוה פון 'ואהבת ישראל' איין מצוה צווישן אסאך מצוות, וואס דעריבער איז עס נישט אייביג אזוי דערקענבאר, בפרט אז נישט יעדער איז עס מקיים אזוי שטארק בחיצוניות - מיטן 'ארויסווייזן' די אהבה - נאר אסאך זענען עס בעיקר מקיים 'בלב', וואס ער האט ליב יעדן איד. אבער דער גר וויל זען אפגעטענה אהבה! ווייל צוליב דעם איז ער דאך דא אהערענקומען! דעריבער זאגט די תורה: "ואהבתם את הגר" - ווייז אים ארויס אהבה! זיי אים מקרב! פונקט ווי ער איז נתקרב געווארן צום רבונו של עולם צוליב 'חסד' און 'אהבה' - אזוי זאלסטו אים ווייטער מקרב זיין מיט חסד און אהבה! און דורכדעם וועט ער בלייבן א איד לאורך ימים ושנים, ביז ער וועט ווערן מער און מער איידל, ביז ער וועט שוין אביסל אנהייבן צו פארשטיין צו העכערע מושגים. אבער אויב ער וועט אנקומען צו כלל ישראל, און ער וועט נישט זען ביי זיי די מדה פון 'אהבה' אויף א גרויסן פארנעם, איז פארהאן א חשש פון 'סורו רע', אז ער וועט צוריק ווערן א גוי - צוליב גרויס אנטוישונג.

א שטיקל ציור איבער אברהם אבינו'ס הכנסת אורחים

דאס איז געווען דער כח פון אברהם אבינו - וואס מיט דער מדה פון 'אהבה' און 'חסד', האט

אויב מען טרעפט זיך אין מיט א מאדערנער איד - דארף מען אים דירעקט ארויסווייזן געפיל און הארץ

די תורה וויל אונז אויסלערנען דערמיט, אז דער עיקר וועג אין 'קירוב רחוקים' איז, ארויסצואווייזן פאר די רחוקים דעם 'מדת החסד'. ווייל חסד איז

עס איז א מצוה צו טון אין 'קירוב רחוקים' - יעדער מבי יכלתו ודעת רבו

עס איז פארהאן א חלק אין עבודת ה' וועלכע רופט זיך 'קירוב רחוקים'. דער מהלך אויף 'למעשה' וויאזוי מען טוט דערין - איז פארהאן פארשידענע דרכים, טייל האבן געהאלטן אז מען דארף ארויסגיין און מקרב זיין, און אנדערע האבן נישט געהאלטן פון דעם מהלך. אבער דאס איז כולי עלמא מודי, אז דער רצון ה' איז, אז מען זאל טון וואס מען קען נאר טון אויף אן אויסגעהאלטענעם מהלך - צוריקצוברענגען די רחוקים לאביהם שבשמים, און דאס שאפט זיכער א גרויסן נחת רוח פארן אויבערשטן. עס קען אמאל אויסקומען אז מען באגעגנט זיך מיט א נישט פרומער איד וועלכער איז נישט קיין שומר תורה ומצוות, אין ארץ ישראל מאכט זיך דאס מער אפט, אבער אפילו דאהי אין אמעריקע קומט אויס אמאל אז מען באגעגנט זיך מיט א פרייער איד, אדער אפילו א מאדערנער איד, בפרט אויב מען האנדלט מיט אים אין ביזנעס וכדומה, און עס איז א מצוה אים מקרב צו זיין, אז ער זאל ווערן נענטער צו תורה און מצוות. און דער מהלך דערין דארף צוגיין על פי תורה; ווי פאלגענד.

א גר מוז האבן א ספעציעלע אהבה

וויפיל מאל עס שטייט טאקע איבערגע'חזר'ט אין דער תורה, אז מען דארף ליב האבן א צווייטן איד - שטייט אבער אסאך מער מאל איבערגע'חזר'ט, אז מען דארף ליב האבן א גר; ווי עס שטייט (דברים יט. יט): "וְאָהַבְתֶּם אֶת הַגֵּר", און אויך שטייט (ויקרא יט. לד): "כַּאֲנֹחַ מִקֵּם יְהִי לָכֶם הַגֵּר הַגֵּר אֲתֶם וְאָהַבְתֶּם לוֹ כַּמֹּד". און די גמרא זאגט (ב"מ טז): "מפני מה לה הזירה תורה בשלשים ושהה מקומות ואמרי לה בארבעים ושהה מקומות ברג מפני שסורו רע" - עס שטייט איבערגע'חזר'ט זעקס און דרייסיג מאל אדער זעקס און פערציג מאל, איבער דעם כבוד און אהבה וואס מען דארף אפגעבן פארן גר, ווייל אויב מען וועט אים נישט געבן ליבשאפט - וועט ער חלילה צוריקפאלן און ווערן א גוי.

דער גר איז נאר געקומען ווייל ער וויל האבן שייכות מיט דעם 'גוטן באשעפער'

דער פשוט פון דעם ענין, פארוואס די תורה האט אזויפיל אנגעזאגט, דוקא ביי א גר, אויף דעם ענין פון אהבה איז: ווייל דער גר איז דאך בעצם געווען א גוי מיט א גוי'אישן קאפ - וועלכע פארשטייט נישט קיין העכערע מושגים. א גוי איז א גופניות'דיגער מענטש און נישט קיין נשמה'דיגער מענטש, און דעריבער ער קען נישט פארשטיין וואס דאס מיינט 'דבקות',

א זאך וואס אפילו א רחוק איז א מבין אויף דעם, און דאס איז די מדה וואס לאזט זיך אראפ זייער נידריג, און דערמיט איז דער רבנו של עולם מקרב די גרעסטע רחוקים. דעריבער, דארף מען דירעקט לייגן א געוויכט - בשעת ווען מען טרעפט זיך אן מיט א ווייטערן מענטש, אים צו געבן ליבשאפט און הארציגקייט: מען פרובירט אים א טובה צו טון, מען קוקט זיך אום צי מען קען אים העלפן מיט עפעס, מען זאגט אים א גוט ווארט מיט א פרייטליכן שמייכל, מען פרעגט אים וואס ער מאכט,

מען אינטערעסירט זיך אין זיין וואוילזיין (אדא; דארף מען זיך היטן אז מען זאל נישט ווערן צו נאנט מקושר צו אים פרוואט, כדי ער זאל נישט האבן קיין שלעכטע השפעה אויף אים, נאר מען רעדט באופן כללי ווען מען טרעפט אים דא און דארט), און אויב עס גייט אים שווער - איז מען זיך 'משתתף בצערו' און מען ווייזט אים ארויס מיטלייד וכדומה. און ווען יענער זעט, אז אן ערליכער איד איז א גוטער מענטש וועלכער טוט חסד - ווערט זיין הארץ צוגעצויגן צו אידשקייט, ווייל ער זאגט: "ערליכע אידן זענען גוטע מענטשן! ערליכע אידן זענען

נקודות:

מען דארף דירעקט לייגן א געוויכט - בשעת ווען מען טרעפט זיך אן מיט א ווייטערן מענטש - אים צו געבן ליבשאפט און הארציגקייט: מען קוקט זיך אום צי מען קען אים העלפן מיט עפעס, וכדומה. און צוביסלעך וועט דאס ווירקן אויף אים, ביז ער וועט זיך אנשליסן אינעם כלל ישראל און ערליכער איד זען זיך צו מאכן א שליח אויף 'חסד'.

ישבה, דאס זענען אזעלכע איידעלע בחורים, ממש געוואלדיג!." "איך האב אליינס מיטגעהאלטן וויפיל צדקות און חסדים עס האט זיך געגאסן אין כלל ישראל יעצט בעפאר פסח, נישט צום גלייבן!". "איך האב געהערט א דרשה פון יענעם גדול, ער איז ממש א פה מפיק מרגליות!". און אזוי וועט ער רעדן נאר פון גוטע זאכן, און ארויסברענגען דאס גוטס פון יעדע זאך. אזא מענטש איז א 'גוטער מענטש!' ער איז א מרכבה צום טוב ה'! אזא מענטש האט א גוטן 'עולם הזה' און ער לעבט אין א זיסע וועלט! דער גאנצער אטמאספער ארום אים איז געשמאק און צופרידן, און וואו ער גייט און שטייט ווערט יעדער בשמחה. און דאס איז א שורש פון 'אחימץ הכהן'; ווי דער זוהר הק' זאגט (ח"ג לט), אז א כהן דארף אלעמאל זיין "בנהירו דאנפין" - גוט אויפגעלייגט מיט א ליכטיגן שמייכל.

~

דער גוטער מענטש רעדט כסדר איבער די גוטע זאכן וואס ער האט געזען: "איך בין געווען דארט אין יענעם בית המדרש, פשפש... עס טוט זיך דארט אזא מין קול תורה להפליא!". "איך האב געזען די בחורים פון יענע ישיבה, דאס זענען אזעלכע איידעלע בחורים, ממש געוואלדיג!".

און אזוי וועט ער כסדר רעדן נאר פון גוטע זאכן, און ארויסברענגען דאס גוטס פון יעדע זאך

זענען פארהאן מענטשן וועלכע רופן זיך 'פעסימיסטן' אדער 'שווארץ-קוקער'. וואו אימער עס איז פארהאן עפעס א שלעכטע פאסייונג אויף דער וועלט - איז ער באלד פארקאכט דערין, ער וועט עס דערציילן און רעדן דערפון, ער קיינעט עס איבער און איבער, ביז עס געשעט די קומענדיגע שלעכטע זאך... און אפילו זאכן וועלכע זענען נישט מוכרח, אז עס איז אזוי שלעכט - וועט ער עס אייביג אפטייטשן און מפרש זיין אויפן ערגסטן אופן וואס מען קען נאר. ער איז אייביג פארנומען צו קרעכצן: "אי ווי נעכטן, דו האסט געהערט וואס עס האט פאסירט רחמנא ליצלן! יענער איז אוועק יונג! דארט האט מען געשאסן! דא איז געשען אזוי, און דארט איז געשען אזוי! עס איז שרעקליך! משיח מוז שוין קומען!". ווידעראום, די גוטע זאכן וועלכע פאסירן אויף דער וועלט - באמערקט ער נישט! צו גוטע זאכן איז ער 'קאלט' און צו שלעכטע זאכן איז ער 'ווארעם!' כאטש עס איז דא וואס צו פארציילן, אז דא איז דער געהאלפן געווארן מיט א קינד, און דארט איז יענער געווארן געזונט - וועט ער אבער קיינמאל נישט רעדן דערפון, ווייל דאס איז נישט זיין נושא.

זענען פארהאן מענטשן וועלכע רופן זיך 'פעסימיסטן' אדער 'שווארץ-קוקער'. וואו אימער עס איז פארהאן עפעס א שלעכטע פאסייונג אויף דער וועלט - איז ער באלד פארקאכט דערין, ער וועט עס דערציילן און רעדן דערפון, ער קיינעט עס איבער און איבער, ביז עס געשעט די קומענדיגע שלעכטע זאך... און אפילו זאכן וועלכע זענען נישט מוכרח, אז עס איז אזוי שלעכט - וועט ער עס אייביג אפטייטשן און מפרש זיין אויפן ערגסטן אופן וואס מען קען נאר. ער איז אייביג פארנומען צו קרעכצן: "אי ווי נעכטן, דו האסט געהערט וואס עס האט פאסירט רחמנא ליצלן! יענער איז אוועק יונג! דארט האט מען געשאסן! דא איז געשען אזוי, און דארט איז געשען אזוי! עס איז שרעקליך! משיח מוז שוין קומען!". ווידעראום, די גוטע זאכן וועלכע פאסירן אויף דער וועלט - באמערקט ער נישט! צו גוטע זאכן איז ער 'קאלט' און צו שלעכטע זאכן איז ער 'ווארעם!' כאטש עס איז דא וואס צו פארציילן, אז דא איז דער געהאלפן געווארן מיט א קינד, און דארט איז יענער געווארן געזונט - וועט ער אבער קיינמאל נישט רעדן דערפון, ווייל דאס איז נישט זיין נושא.

ג.

איש טוב מבשר טוב: דורכן זיך קאכן אין גוטע זאכן - ווערט מען א גוטער מענטש

'אחימץ' האט נישט געוואלט פארציילן קיין שלעכטע בשורה

דער 'מדת החסד' איז נישט בלויז נוגע כלפי 'יענעם' - נאר אויך כלפי דעם 'עצם מהות' פונעם מענטש אליינס; ווי מען וועט עס אביסל אויסשמועסן. אין ספר שמואל-ב (פרק יח) ווערט דערציילט א גאנצער קאפיטל, ווי דוד המלך האט געהאלטן מלחמה מיט זיין זון אבשלום וועלכער איז געווען א 'מורד במלכות'. דוד האט ארויסגעשיקט זיינע גענעראלן מלחמה צו האלטן מיט אבשלום'ס מתנה, און ער האט געבעטן פון די אנפירער פון דער מלחמה, אז מען זאל זיך היטן נישט צו הרגענען אבשלום. למעשה האט מען אים נישט געפאלגט און מען האט אים א גע'הרגע'ט. איז מען געקומען מבשר זיין פאר דוד המלך די גוטע בשורה, אז מען האט באזיגט די מלחמה. זענען געווען צוויי מענטשן וועלכע זענען שנעל געלאפן מבשר זיין: דער 'כושי' און 'אחימץ הכהן'. דער ערשטער איז אנגעקומען אחימץ הכהן - וועלכער האט אים עברגעיאגט דעם 'כושי', און ווי דוד המלך האט זיך געזען פונדערווייטנס, האט דוד געזאגט: "איש טוב מבשר טוב" - עס קומט א זיכער א גוטע בשורה, ווייל אחימץ איז א 'גוטער מענטש'. און ער האט טאקע מבשר געווען פאר דוד די גוטע בשורה פון דער 'נצחון המלחמה'. האט אים דוד געפרעגט: "וואס טוט זיך מיט אבשלום?", האט ער נישט געענטפערט קיין איין ווארט, נאר זיך געשטעלט אין דער זייט. ווען דער כושי איז אנגעקומען, האט אים דוד געפרעגט: "וואס טוט זיך מיט אבשלום?", האט ער געענטפערט: "זאלן אלע 'אויבי המלך' האבן אזא מ'אוס'ן סוף ווי אבשלום!", און מיט דעם האט ער מבשר געווען אז אבשלום איז גע'הרגע'ט געווארן.

דער חילוק צווישן א שווארצער פייגל און א ווייסער פייגל

דער אר"י הק' זאגט (שער רוח הקודש ה:): "די אויפגאבע פון די עופות איז, צו אנאגן בשורות; ווי עס שטייט אין פסוק (קהל י, כ): 'כי עוף השמים יולך את הקול', אבער עס צוטיילט זיך, דער 'עורב' איז מבשר שלעכטע בשורות און די 'ונה' איז מבשר גוטע בשורות, ווייל 'עורב' איז א געמיינער פייגל, ער האט א שייכות מיט 'חס'; ווי מען זעט אז ביידע זענען שווארץ. און דערפאר זענען זיי דוקא אלעמאל מבשר שלעכטע בשורות. ווידעראום די ונה איז א ווייסע און גוטע פייגל, דערפאר איז ער מבשר גוטע בשורות". דער 'כושי' איז א שווארצער, וואס ער איז יונק פון דער קליפה פון 'עורב', דערפאר האט ער מבשר געווען די בשורה רעה אז אבשלום איז גע'הרגע'ט געווארן. ווידעראום, 'אחימץ' איז געווען אן 'איש טוב', וואס ער האט יונק געווען פון דער 'ונה', און דערפאר האט ער מבשר געווען בלויז א גוטע בשורה.

דער חילוק צווישן א שווארץ-קוקער ביז א ווייס-קוקער

מען זעט ביי מענטשן וואס געוויסע זענען א בחינה פון 'כושי' און געוויסע זענען א בחינה פון 'אחימץ'. עס

דער 'כושי' זוכט און טרעפט פון אונטער דער ערד - זיך אפצורעדן שטענדיג

דער מענטש וועלכער זוכט אלעמאל ארויסצוברענגען דעם 'רע' - האט שייכות מיטן 'כושי' און 'עורב'. ווייל אלעמאל ליגט אים אונטערן קאפ: עס טויגט נישט! עס איז שלעכט! וואס דאס ממש דער 'קטרוג' פונעם 'נחש' וועלכער ליגט אין אים, און זאגט אים א גאנצן צייט: עס איז נישט גוט! דער מענטש קען זיין ברום המעלות מיט די גרעסטע הצלחות אין דער וועלט, אבער זיין שלאג וועט אלעמאל אפירקארצן פון אונטער דער ערד א סיבה זיך אפצורעדן און זאגן, אז עס איז נישט גוט און עס טויגט נישט. און ער דער מענטש לאזט זיך איבעררעדן פונעם נחש, און ער וועט אלעמאל קאכן און טון אין דעם 'רע'. דאס איז א 'כושי'.

דער 'איש חסד' זוכט און טרעפט גוטע זאכן מיט וואס צו זיין צופרידן

עס זענען אבער פארהאן גוטע און פרייליכע מענטשן, וועלכע קוקן אויף יעדע זאך פאזיטיוו. זיי וועלן אלעמאל רעדן פון די גוטע זאכן, און נישט פון די שלעכטע זאכן. און אויך די זאכן וועלכע קענען פארנעמען צוויי פירושים - וועלן זיי עס אפלערנען גוט! זיי וועלן טרעפן און ארויסברענגען דאס גוטס פון יעדן מצב! און דאס הייבט זיך נישט אן ביים 'דיבור' - נאר ביי דער 'מחשבה', וואס דער מענטש 'טראכט' אלעמאל פונעם אחיברשט'נס גוטס, און דערנאך קומט עס ארויס אין זיין 'דיבור' און 'מעשה'; ער דרייט זיך ארום מיט א גרויסן שמייכל, דא מאכט ער א ווערטל, און דא זאגט ער א גוט ווארט און גיבט יענעם א גוטע געפיל, ער פארציילט כסדר מיט התפעלות איבער די גוטע זאכן וואס ער האט געזען: "איך בין געווען דארט אין יענעם בית המדרש, פשפש... עס טוט זיך דארט אזא מין קול תורה להפליא!". "איך האב געזען די בחורים פון יענע

די שלעכטע זאכן ווערן 'בטל' אין די גוטע זאכן

אויבאויף קען זיך דוכטן, אז דער ווייס-קוקער איז נישט ריאליסטיש און ער נארט זיך אינעם מציאות - נישט וועלנדיג זען די שווארצע חלקים אין דער בריאה. אבער אינאמת'ן איז ער זייער מציאות'דיג, און ער איז זיך בכלל נישט מעלים פון אלע חסרונות און פראבלעמען, אבער די פראבלעמען און שווארצע חלקים ווערן ביי אים 'בטל באלף'! ער זעט אסאך מער די גוטע זאכן! און דאס אלעס קומט פון אן עומק הנפש, וואס דער מענטש האט אין זיך אן אריינגעבויעטע 'מדת החסד', און ער האלט באמת, אז בדרך כלל איז אלעס גוט! איי, יעצט איז נאכנישט אלעס אינגאנצן גוט? אבער עס וועט זיין גוט! אויב די תורה זאגט (דברים ה, טז): "להיטיב בְּאֲחֵרֶיךָ" - וועט סוף כל סוף אלעס זיין עכט גוט! דער תכלית הטוב וועט זיכער זיין גוט! און די אלע שלעכטע זאכן זענען בלויז א צייטווייליגע דורכגאנג - פון וואס מען דארף נישט מאכן אזא גרויסן עסק! און אפילו יעצט, זענען דאך אויך פארהאן אזויפיל זאכן וועלכע זענען זייער גוט! און דעריבער איז ער אלעמאל אין א מצב פון שמחה.

מען דארף ארבעטן אויף זיך צו ווערן אן 'איש טוב מבשר טוב'

אפילו אויב א מענטש בטבע איז א שווארץ-קוקער - דארף ער ארבעטן אויף זיך צו ווערן א גוטער מענטש. א מענטש קען זיך צוגעוואוינען צו טראכטן - יעדעס מאל וואס ער גייט ארויס אין גאס: "אה, דער זון שיינט אזוי שיין און ליכטיג! אה, אזויפיל גוטע זאכן זענען דא אויף דער וועלט! דער רבנו של עולם טוט אויף דער וועלט טויזנטער חסדים! ברוך השם, אזויפיל מענטשן זענען געזונט! אזויפיל מענטשן האבן ברוך השם געזונטע קינדער!". און אז מען טראכט פון גוטס און מען קאכט זיך אין דעם - ווערט מען צוביסלעך אן 'איש טוב', ביז ער וועט ווערן א מענטש פון וועמען עס גייט זיך כסדר 'טוב' און 'חסד', וואס דאס איז אן אנדערער סארט מענטש! דאס איז א מענטש וועלכער קען בויען און אויפטון אן א שיעור; ווי עס שטייט (תהלים פט, ג): "עוֹלָם חֶסֶד יְבָרְכֶה".

משולש בכתובים!

הופיע לאור!

ספר הנפלא הראת לדעת (אידיש)

חלק ג'

בו מבואר בבהירות נפלאה פרק היסודית

פרק י"א מספה"ק מסילת ישרים
(עניני מידות בין אדם למקום ובין אדם לחבירו)

נערך ונסדר מאוצר שיעורים הנפלאים
בספה"ק מסילת ישרים, שיצאו לאור
במסגרת גליוני דעהו

- יסודות
- הדרכות
- חסידות
- התחזקות
- השקפה

ברכה משולש"ת בתורה
מספרי "הראת לדעת",
שעשו מהפיכה
בעולם החסידות
להאיר עיניהם ולבם של
ישראל לדעת את ה'
ולהשקות נפשות הצבאים
באוצר פלא וגדוש

להשיג באשטעלן
א גרעטערן קוואנטום
רושט: 347.628.6055

הרה"ק רבי מנדל מוויטעפסק ז"ע היה נקרא התלמיד הגדול ביותר של הרה"ק המגיד ממעזריטש ז"ע, ולולא שנסע לארה"ק היה הוא ממלא את מקומו.

אחר שנסע רבי מענדל'ע לארץ ישראל עם החבראי שלו, אמרו צדיקים על כך: 'כשם שארץ ישראל גבוהה מכל הארצות, כך רבי מענדל'ע גבוה מכל הצדיקים'.

פעם אחת יצאה שמועה בעולם בימי רבי מענדל'ע שמשיה כבר בא. והיה כאשר שמע זאת רבי מענדל'ע אז הוציא את ראשו מחוץ לחלון ביתו והריח את האויר בחוץ, ותיכף הגיב ואמר שאינו מרגיש עדיין את הריח של משיח. אמרו על כך צדיקים, הטעם למה היה רבי מענדל'ע צריך להוציא את ראשו מחלון ביתו, כי בתוך ביתו פנימה שרר תמיד אויר וריח של משיח, ושם לא היה יכול להבחין אם כבר בא משיח.

רבי מענדל'ע היה הבעל תוקע' הקבוע אצל רבו הרה"ק המגיד ממעזריטש, והמגיד בעצמו היה הבעל מקראי'. שנה אחת לא היה רבי מענדל'ע בקו הבריאות ולא היה יכול לתקוע, והרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ע מילא את מקומו. והנה כאשר היה רבי מענדל'ע מברך את הברכות ותוקע, היה עומד במקומו בנחת, בלי שיראו עליו שום תנועה והתלהבות חיזונית. ואילו באותה שנה כאשר תקע הרה"ק מבארדיטשוב, אמר את הברכות בקול רעש גדול ובהתלהבות עצומה כדרכו בקודש, וכאשר אמר המגיד את התיבה 'תקיעה' התלהב הרה"ק מבארדיטשוב מרוב האורות שראה והעניינים הנעלים שהשיג, ומרוב דבקות התעלף על אתר, והוצרכו להעירו ולהחיותו, ולתת בידו את השופר לתקוע בו. אחרי התפלה התבטא המגיד ואמר: 'מענדל'ע זעהט מער, און ער חלש'ט נישט' (רבי מענדל רואה יותר ומ"מ אינו מתעלף).

[בענין זה היו כמה דרכים אצל צדיקים, כי אכן היו כמה צדיקים דוגמת הרה"ק מבארדיטשוב אשר כמה שהשיגו עניינים נעלים, היו מוסיפים להתלהב ברשפי אש קודש. ומאידך היו צדיקים שנהגו כמו רבי מענדל'ע, אשר כמה שהיתה התלהבותם מתרבה, היו פוחתים יותר בתנועות והתלהבות הנראית לעינים, ולא ראו עליהם שום תנועה. וכבר האריך בענין זה הרה"ק בעל התניא ז"ע (ליקוטי תורה פר' שמיני), וכל צדיק אחז את דרכו בקודש על פי שורש נשמתו הק'].

בהיות רבי מענדל'ע ראש לעדת החסידים תושבי ארץ הקודש, היה דעתו נחשב ביותר בענין 'החלוקה' של כספי הכוללים ששלחו יהודי חוץ לארץ לעניי ארץ ישראל. פעם אמר רבי מענדל'ע לגבאי הצדקה על אודות אחד מן הנצרכים, שהוא בן עליה מופלג ובעל מדרגה, ולכן יש לתת לו סכום גדול יותר מכספי התמיכה. שמע אחד מן הנוכחים שם את הדבר, ופנה בתמיחה אל הרבי ואמר לו: 'איך הכי נמי שהוא קצת יותר ממני, אבל וכי משום אותו 'משהו' צריך הוא לקבל סכום גדול יותר כל כך? ענה לו רבי מענדל'ע: 'אנאן אידישקייט איז א משהו! (כל היהדות הוא משהו! - ההיינו כל כל החלוקה בין האיש ירא ה' למי שאינו ירא ה', הרי גם זה אינו אלא 'משהו' של יראת שמים).

~ ~ ~